

החלק הראשון, הצבוע בכחול, יופיע באופן אוטומטי בסילבוס המוגמר. אין צורך למלא אותו באתר.

תאריך עדכון: _____

שם מחלקה: פילוסופיה יהודית

שם ומספר הקורס:

המיסטיקה היהודית הקדומה:
ספרות ההיכלות והמרכבה

שם הקורס באנגלית:

Early Jewish Mysticism: The Hekhalot and Merkavah Literature

שם המרצה:

נעמה בן-שחר

סוג הקורס: שיעור

היקף שעות:

סמסטר:

שנת לימודים: תשפ"ד

אתר הקורס באינטרנט:

א. מטרות הקורס ותוצרי למידה (מטרות על / מטרות ספציפיות):

בקורס יידונו הטקסטים המרכזיים של המיסטיקה היהודית הקדומה. ייבחנו שאלות מחקריות מהותיות העולות מהתעודות שנותרו בידינו ביניהן שאלות היסטוריות הנוגעות לזמן, למקום ולאופי הטקסטים שנותרו בכתבי היד; יוצגו שאלות עקרוניות שמלוות את המחקר ביניהן שאלת הקשרים בין עולם החכמים ובין ספרות ההיכלות. כמו כן נעמוד על תפיסת העולם הייחודית שהוצגה בטקסטים אלה והשפיעה השפעה מכרעת על התפתחותה של תורת הסוד היהודית בדורות הבאים.

בסופו של הקורס מצופה מהתלמידות ומהתלמידים להכיר את הטקסטים המרכזיים של ספרות ההיכלות והמרכבה והרעיונות הייחודיים לה, ואת גישות המחקר השונות על אודותיה וההבדלים ביניהן.

ב. תוכן הקורס:

ספרות ההיכלות והמרכבה פותחת לנו צוהר לראשיתה של המיסטיקה היהודית בעת העתיקה. במסגרת הקורס נדון בחיבורים המרכזיים של ספרות זו בהם כלולים תיאורים עשירים ומגוונים של חוויות ושל חזיונות של חבורת מיסטיקנים שראשיה, על פי הכתוב, הם ר' עקיבא ור' ישמעאל. בשפתם הייחודית, תיארו מיסטיקנים אלה סולם עלייה למרומים, הכולל שבעה היכלות, כאשר ההישג האולטימטיבי הוא להיכנס להיכל הגבוה ביותר, ההיכל השביעי, ולעמוד לפני כיסא הכבוד, מקום מושבו של האל עצמו, ולזכות לחזות ב"מלך ביופיו".

מהלך השיעורים:

הרצאה פרונטלית וקריאת טקסטים

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים: רשימת נושאים / תוכנית הלימודים בקורס – רשימה מפורטת של נושאי ההרצאות בסדר כרונולוגי (רשימה או טבלה כדוגמת המצ"ב)

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת
1	סוף נבואה ומשמעותו בתולדות הגדרותיהן של המיסטיקה והמאגיה	א"א אורבך, "מתי פסקה הנבואה?", תרביץ יז (תשי"ו), עמ' 1-11.
2	היסודות המקראיים של המיסטיקה ומעשה מרכבה אצל חז"ל	David J. Halperin, <i>The Faces of the Chariot: Early Jewish Responses to Ezekiel's Vision</i> , Tübingen 1988, pp. 13-19.
3	הבעיות ההיסטוריות בהגדרת ספרות ההיכלות ובהגדרת הקורפוס	פטר שפר, "בעיית הזהות העריכתית של ספר היכלות רבתי", מחקרי ירושלים במחשבת ישראל ו (תשמ"ז), עמ' 1-12.
4	מאפייניה של ספרות ההיכלות והמרכבה	גרשם שלום, "המיסטיקה של המרכבה והגנוסטיקה היהודית", הנ"ל, זרמים ראשיים במיסטיקה היהודית, עמ' 55-96.
5	פתיחת היכלות רבתי:	

	"גדולה מכולם"	
6	היכלות רבתי וסיפור עשרת הרוגי מלכות	יוסף דן, "עשרת הרוגי מלכות – מרטירולוגיה ומיסטיקה", תולדות תורת הסוד העברית, ב, ירושלים תשס"ט, עמ' 744-776.
7	גילוי סודו של עולם והדרך המיסטית	
8	"ארבעה נכנסו לפרדס"	אפרים א' אורבך, "המסורות על תורת הסוד בתקופת התנאים", מחקרים בקבלה ובתולדות הדתות מוגשים לגרשם שלום במלאת לו שבעים שנה, ירושלים תשכ"ח, עמ' א-כח.
9	הסכנות האורבות ליורד המרכבה	
10	חנוך השלישי	יוסף דן, המיסטיקה העברית הקדומה, ירושלים תש"ן, עמ' 81-92.
11	שר התורה	
12	העלייה להיכלות – השבעות, חותמות והימנונות	מאיר בר אילן, "חותמות מאגיים על הגוף בין יהודים במאות הראשונות לספירה", תרביץ נז (תשמ"ח), עמ' 37-50.
13	סיכום	

ג. דרישות קדם:

אין

ד. חובות / דרישות / מטלות:

נוכחות 85%, קריאת המאמרים, מטלת אמצע, מבחן

ה. מרכיבי הציון הסופי:

מבחן 90%

מטלת אמצע 10%